

Biblická hodina – Reformácia

Následky Lutherových spisov

Po vydaní spisov – po relatívnom pokoji, kedy sa Rím iba pripravoval na ďalší útok – sa v októbri 1520 spustili nové udalosti. 12.10. sa Martin znovu stretol s Miltitzom a súhlasil že napíše pápežovi, vysvetlí svoje konanie a pripomenie, že jeho zámerom nebolo útočiť na pápeža Leva X., že za tým všetkým stojí Eck. V novembri rytieri na čele s Huttenom a Sickingenom ponúkli Martinovi ochranu. V tom istom čase sa pápežský vyslanec Alexander stretol s Fridrichom, aby ho presvedčil o tom, že treba Martinove spisy spáliť, zatknúť ho a poslať do Ríma. Knieža sa však rozhodlo, že sa proti Martinovi nepostaví. Je ochotný svoje rozhodnutie zmeniť až vtedy, keď Martina nestranní sudcovia vypočujú a uznajú za vinného.

Martin napísal list pápežovi, ako sľúbil – vyjadril v ňom pozitívny postoj k pápežovi, hovoril o tom, že sa za pápeža modlí a že verí, že má pápež iba zlých radcov, ktorí mu poradili, aby zabránil Martinovi odvolať sa na všeobecný koncil. *A hoci na začiatku je to list plný snahy pochopiť rozhodnutia Ríma, na konci už bez servítky hovorí: „skutočne som začal opovrhovať Vašou svätosťou,* pretože ani vy, ani nikto iní nemôže namietat' to, že Rímska kúria je viac skorumpovaná ako kedy bol Babylon či Sodoma. Je podľa mňa poznačená skazenosťou, beznádejou a bezbožnosťou“. Za všetko však stále vinil Ecka. „Nenávidím hádky. Ja nikoho nezmením, ale zároveň si neprajem, aby iní menili mňa. Ak by sa aj o to pokúsili, pretože je Kristus mojim učiteľom, nebudem mlčať“.

Eck neprestával na Luthera útočiť. V jeho názoroch ho podporovalo aj vyjadrenie nemeckej a francúzskej univerzity na závery z Lipskej dišputy. Obidve odsúdili Lutherove názory na ľudskú hriechnosť, pokánie, očistenie či odpustky či pápeža. Martin sa nahneval, pretože ani jeden ich názor nebol podporený Písmom: „divné, že tí, čo robia rukami, majú zdravší názor ako teológovia“. Ďalší, kto na Luthera útočil **bol predstaviteľ augustinianskeho rádu**, ktorý napísal Staupitzovi, aby zabránil Lutherovi verejne vystupovať, pretože škodí celému rádu a uvádza ho do hanby. Staupitz sa z toho vykrútil, keď sa vzdal funkcie vikára. Ďalším útočníkom bol **kardinál Riario**, ktorého predtým odsúdili za pokus o vraždu pápeža, no bol omilostený. Vyzval Fridricha, aby prinútil Luthera priznať si svoje omyly. Fridrich povedal, že celý prípad bol postúpený jednému z arcibiskupov a že on tu už nemá nijakú právomoc.

Zišli sa kardináli, členovia rádov, teológovia aj pápež na svojich zasadaniach. Pápež sa potom odobral na svoj poľovnícky zámoček, a ostatní ďalej rokovali.

Boli tam všetci Martinovi nepriatelia a **riešili sa 3 otázky: čo robiť s Lutherovými názormi, knihami a s ním samým**. Každý mal svoj názor. Niektorí ho chceli hneď odsúdiť, ďalší mu chceli dať priestor na obhajobu, iní chceli, aby bola vydaná proti Martinovi bula. Nakoniec sa rozhodli, že mu dajú ešte 60 dní na to, aby sa podriadil a spísali tiež proti nemu bulu, ku ktorej mal pápež doplniť úvod a záver. Luthera nazval diviakom v Božej vinici a začínala slovami: „povstaň, Bože“, odsúdil v nich 41 Martinových článkov, ktoré sa týkali jeho posledných vydaných spisov, najmä „O slobode kresťana“. **Neskôr pápež napísal list Fridrichovi, v ktorom vyjadril spokojnosť, že sa Fridrich verejne nezastával Luthera. Znovu ho tu počastoval všelijakými prívlastkami, napr. prašivá ovca**. Asi 3 mesiace trvalo, kým sa bula dostala k Martinovi. 4.6.1520 Hutten napísal Lutherovi: „vraj vás exkomunikovali. Aký ste len mocný, ak je to pravda! Neustupujte. Neváhajte. Nech sa stane čokoľvek budem stáť pri vás. Bráňme spoločnú slobodu“. Znovu prišli ponuky na ochranu, ale Martin sa nevedel rozhodnúť, či má túto pomoc prijať alebo nie. **V čase, kým pápežská bula hľadala Martina po Nemecku, jeho nálada kolísala medzi nadšením a rezignáciou**. Podnietený novými útokmi vyzýval k násiliu, no neskôr to vysvetlil slovami, že netreba na nikoho útočiť mečom (najmä ak to robili jeho nepriatelia kacírom) – tento výbuch zlosti nepriatelia neskôr použili proti nemu.

Luther sa teda rozhodol odvolať k cisárovi. Žiadal ho, aby ho nielen vypočul, ale aby dozoroval nad procesom. Medzitým sa bula uvádzala do praxe. Boli spálené Lutherove spisy, bula bola notársky overená, vybavená pečatou, aby sa mohla šíriť. **Touto úlohou poverili dvoch mužov: Ján Eck a Jerome Aleander** – bol to významný humanista, ktorý ovládal tri jazyky latinčinu, gréčtinu a hebrejčinu a bol predtým rektorom univerzity v Paríži. Eck si vybral na starosť východ, Francko a Bavorsko a Aleander Holandsko a Rýn. Aleander sa mal obrátiť na cisára, jeho dvor, významných duchovných i laických predstaviteľov a Eck mal hovoriť s biskupmi a univerzitami. Eck dostal aj tajné poverenie, aby spolu s Lutherom boli odsúdení ďalší jeho nasledovníci. Nebola to ľahká úloha, pretože Martin mal všade veľké množstvo nasledovníkov a stúpcov. Keď na tento podvod s ďalšími menami prišli biskupi, zdráhali sa vydať bulu na svojom území, niektorým to trvalo aj 6 mesiacov. Proti vydaniu buly sa postavila aj univerzita vo Wittenbergu: „capovi by nemali dovoliť, aby bol záhradníkom, ani vlkovi, aby bol pastierom, ani Eckovi, aby bol pápežským vyslancom“. **Mnohí sa báli, že bula vyvolá nepokoje. Niektorí študenti hádzali bulu do vody, skúšali, či bude plávať. Iní zas pálili či pošpinili výtlačky. Iba u troch biskupov sa Eckovi podarilo presadiť vydanie buly**. Tento svoj úspech ocenil osadením tabule v kostole v Ingolstadte. Aleander mal úlohu ťažšiu, ale išlo mu to celkom dobre, hoci sa dočkal aj odplaty – študenti do neho hádzali

príručky pre kazateľov a nejaký spis s názvom Spi sladko. V niektorých mestách na Aleandrov príkaz pálili Martinove spisy, inde s tým bol problém a keď to nechcel vykonať kat, prevzali túto úlohu aj ženy, ktoré odchytili cestou na trh. No aj tam sa našli tí, čo do vyslanca hádzali kamene. **K Lutherovi sa dostala bula až 20.10. 1520 (vydaná 15.6).** Luther chvíľu pochyboval, či je bula právoplatná, no vyjadril sa o nej, že odsudzuje samotného Krista. Nepredvolávali ho, aby ho vypočuli, ale aby odvolal – konštatoval. Mal pocit, že táto bula začala súdny deň. Napísal na ňu odpoveď v latinčine aj v nemčine s názvom „Proti ohavnej bule Antikrista“. Neskôr napísal ďalší spis o článkoch, ktoré bula zavrhla. V ten deň sa pálili v Kolíne Lutherove spisy. 60 dňový odklad mal vypršať. Preto Melanchton vyzval členov univerzity a profesorov, aby prichystali odvetu za pálenie Martinových kníh. Tam aj sám Luther hodil bulu do ohňa. Fridrich sa vtedy postavil za Luthera a obhajoval jeho konanie, ktoré vyplývalo z právnych dôsledkov – pálenie Martinových kníh bolo protiprávne. Preto by mal cisár prižmúriť oči.

Na scénu nastúpili aj **politické komplikácie**: Karol I. Španielsky sa 28.6.1519 stal cisárom Karolom V. Ten musel prísť do Nemecka najprv rokovať s politickými vodcami a potom na sneme alebo zhromaždení Svätej rímskej ríše s cirkevnými predstaviteľmi. Na konci roku 1520 sa preto stretol s niekoľkými nemeckými predstaviteľmi, medzi ktorými bol aj Fridrich Múdry. ***Karol V. bol mladý, drobný muž, ktorý nemal ani poňatia o Nemecku, dokonca nerozumel po nemecky. Hoci bol verným katolíkom (na konci života išiel do kláštora), veľmi dobre vedel, že pápež bol proti jeho zvoleniu.*** Ocitol sa tak medzi mlynskými kameňmi: nechcel plniť bezhlavo príkazy z **Ríma**, hoci pápež od neho očakával, že bude nasledovať príklad svojej starej matky Izabely Katolíckej. Mal však pred sebou aj **nemecké kniežatá** ochotné brániť si svoju slobodu a jednotu a ktoré v ňom videli jeho starého otca Maximiliána. Tiež tu bol **problém Turkov**, ktorí už pokračovali v invázii na rakúske územie. Cisár si uvedomoval, že na toto všetko nestačí sám.

Tiež Karol V. musel čeliť problému zvanému „Luther“. Podľa tradície mal jednoducho podpísať bulu Exsurge Domine, Martina vyhlásiť za vinného a prinútiť kniežatá, aby prijali toto nariadenie. Lenže bránil mu v tom Fridrich Múdry, ktorý mal neskutočný vplyv v Nemecku a bol jeho bývalým sokom – pápež chcel, aby sa Fridrich stal cisárom. A tak cisár napísal Fridrichovi list, že Martin dostane šancu diskutovať, ale má podmienku, aby už nič nepublikoval voči Rímu. Predstúpiť mal pred snem vo Wormse, kde sa bude riešiť otázka Luthera, Turkov a nemeckej jednoty. Na cisárovu mienku vplývali aj mnohí podporovatelia Martina.

Medzitým Aleander, pápežský vyslanec, prišiel aj za Karolom V. a pripomenul mu, že Martinove spisy mali byť už dávno spálené v Kolíne nad Rýnom a v Mohuči a že nad Lutherom už dávno visí nápis: exkomunikovaný! Karol sa dal zastrašiť a vzal späť svoj sľub o vypočutí Luthera. Hoci sám Aleander cestou k cisárovi zistil, že 9 z 10 Nemcov kričia: „Luther“ a ten zvyšný „smrť pápežovi“.

Bol však pred dilemou, či vypočuje **Fridricha**, ktorý mu radil dať Lutherovi šancu sa obhájiť, alebo dá na odporcov Luthera na čele s **Eckom** – zastupoval ich Aleander, ktorý mal zabrániť tomu, aby bol Martin vypočutý na svetskom súde. Niekde medzi bol **Erazmus**, ktorý vyzýval kurčenie nezávislého tribunálu na riešenie Martinovho prípadu. Po svojej korunovácii sa Karol V. stretol s Fridrichom Múdrym 4.11.1520, aby sa v Kolíne poradil, čo má robiť ďalej. Fridrich sa medzitým stretol s Erazmom a pýtal sa ho na názor. Ten povedal: „Luther sa veľmi previnil, pretože siahol mníchom na brucho a pápežovi na korunu“. Knieža získalo od cisára sľub, že Luther nebude odsúdený bez vypočutia.

3.1.1521 bola vydaná ďalšia bula o exkomunikácii, v ktorom boli aj mená ďalších adeptov na exkomunikáciu. Túto bulu mal Karol V. prečítať na sneme a pripomenúť, že každé územie, mesto či farnosť, ktorá podporí Luthera bude pod kľatbou. Aleandrovi sa to nepáčilo a tak jeho vrátenie buly naspäť do Ríma bolo pozitívom pre Karola V., dostal čas navyše, aby sa rozhodol. Napokon sa rozhodol Luthera pozvať.

Snem sa mal začať 28.1. 1521 – o jeho priebehu si povieme o týždeň.